

Голас Радзімы

№ 24 (1235)

ЧЭРВЕНЬ 1972 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 17-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

НАША ШЧЫРАЕ „КАЛІ ЛАСКА“

Зноў наступіла гарачае турысцкае лета.

Па Мінску і па дарогах рэспублікі ўжо замітусіліся аўтамабілі розных марак з далёкіх і блізкіх замежных краін. На вуліцах кідаюцца ў вочы незвычайныя для нашых мясцін уборы, чуюцца чужая гаворка. Па ўсім відаць, што ў паход на Беларусь рушыла неспакойнае турысцкае племя.

Хутка завітаюць у нашу сталіцу і беларусы, што жывуць на чужыне.

Яшчэ зімой мы ў рэдакцыі пачалі атрымліваць ад землякоў звесткі аб маючым адбыцця прыездзе. Кожны пісаў аб гэтым, як аб вялікай і важнай падзеі ў яго жыцці. Вось такія радкі:

«Здароўе ў мяне пакуль што нядрэннае, — піша з Англіі Віктар Грыдзюшка. — Калі яно і надалей паслужыць, то гэтым летам наведаю Радзіму. Прыеду ўсёй сям'ёй. Хачу пазнаёміць сваіх дзяцей з родным краем, з тымі мясцінамі, дзе прайшло маё дзяцінства. Хочацца, каб і яны палюбілі маю дарагую Радзіму».

Усім, каго прыцягвае ў бацькоўскі край магутная сіла патрыятызму, хто яшчэ рыхтуецца да падарожжа або ўжо завітаў у госці, мы гаворым наша шчырае беларускае — «Калі ласка!»

Калі ласка, у Савецкую Беларусь!

Мы сустрэнем вас па брацку, як сустрэкаюць блізкіх і родных людзей. Як і дагэтуль вашы папярэднікі ў час падобных сустрэч, вы ўсюды адчуеце гасцінны і добразычлівы прыём, пачынаючы ад гэтай гасцініцы, якую бачыце на фотаграфіі, і канчаючы апошняй сцяжынкай турысцкага маршруту. Беларусы, як вам вядома, — гасцінны народ.

Вы, зразумела, напаткаеце не адну толькі гасціннасць. Выйшаўшы з самалёта, вы ўбачыце ўсё наша жыццё. І мы, гаспадары, будзем вельмі рады, калі вы яго ўважліва разгледзіце і добра зразумеце. Бо ў госці едуць не дзеля багатага пачастунку, а дзеля таго, каб гутарыць, слухаць і глядзець.

Многія суачыннікі нядрэнна ўяўляюць жыццё Савецкай Беларусі. Наша газета і іншая савецкая прэса, радыёперадачы, сустрэчы з савецкімі людзьмі — усё гэта пакінула свой след у памяці шматлікіх землякоў. Аднак лепш адзін раз пабачыць, чым сто разоў пачуць. Да таго ж памяць з'яўляецца гэткай кладавой, дзе захоўваецца не толькі тое, што сам кладзеш, але і тое, што намагаюцца падкінуць іншыя.

У тых краінах, дзе вам даводзіцца свой век векаваць, аб Савецкім Саюзе гавораць і пі-

Тысячы гасцей беларускай сталіцы ўспамінаюць добрым словам гасцініцу «Юбілейная». І ёсць за што: тут выдатныя ўмовы для жылцоў, культурнае абслугоўванне. Смачна паабдаць можна ў рэстаране або кафэ. Для ўдзельнікаў розных нарад і сімпозіумаў нядаўна адкрылася прасторная канферэнц-зала.

Як і кожны год, сёлета ў «Юбілейнай» будуць жыць нашы землякі, якія прыедуць у Мінск з Канады, ЗША і іншых краін. Адсюль будуць пачынацца маршруты іх паездак па беларускай зямлі.

НА ЗДЫМКУ: галоўны корпус гасцініцы «Юбілейная».

Фота В. АНДРОНАВА.

шчы па-ўсякаму. І часта стараюцца затуманіць галовы, забіць іх тым, чаго не існуе ў сапраўднасці. Таму мы заклікаем вас: калі ласка, глянеце на жыццё сучаснай Беларусі ўважліва, параўнайце яго з тым, якое яно было ў гады вашай маладосці. Вы ўбачыце чыстыя і прыгожыя гарады, шырокія вуліцы, магутныя заводы, прыгожыя вёскі, урадлівыя палі... Вы ўбачыце жыццярэдасных і бадзёрых людзей.

Пытайцеся, калі ласка, у нашых людзей аб усім. Пытайце аб іх дабрабыце, заробках, адукацыі, адпачынку, аб тым,

як маюцца іх бацькі і браты, унукі і дзеці. Пагаварыўшы з імі, вы пераканаецеся, што ў савецкіх людзей няма тых клопатаў і страху, якія праследуюць працоўнага чалавека на Захадзе. А пераканаўшыся ў гэтым, вы, калі ласка, параўнайце тое, што пачулі на Радзіме, з тым, што прыходзілася чуць дома. І тады, аддзяліўшы, як кажуць, мякіну ад зерня, вы зробіце вывад, што нашы савецкія людзі задаволены жыццём, што яны паважаюць сваю родную ўладу, вераць у сілу сацыялізму, бачаць светлыя перспектывы сваёй будучыні. Вам стане зразумела, што ў

нас не знойдзецца дзівакоў, якія чакалі б нейкага там «вызвалення ад камунізма», якія хацелі б надзець на шыю тое ярмо, якое скінулі ў 1917 годзе.

Вядома, відучы бачыць тое, што відаць. Але добра было б, калі б вы здолелі дазнацца і пра тое, што схавана ад позіркаў. Таму пацікаўцеся, калі ласка, думкамі, настроймі, псіхалогіяй нашых працаўнікоў, адносінамі паміж імі. Вам не цяжка будзе зразумець, што ў нашай краіне між людзьмі няма нацыянальнай варожасці, нянавісці, класавага або яшчэ якога-небудзь антаганізму.

Тэўна ж, мы не хваем свае недахопы, цяжкасці, памылкі. Яны нас часам засмучаюць, аднак ніколі не засланяюць светлай і яснай перспектывы жыцця. І гэта пастарайцеся зразумець, калі ласка. Думаецца, разумна разважаў наконт гэтага адзін наш зямляк, што прыезджаў летась з Амерыкі. Ён казаў: «Галоўнае ў савецкіх аўтобусах не тое, што ў іх глушыцелі горшыя, чым у амерыканскіх, і таму яны робяць больш шуму, а таксама не тое, што амерыканскія аўтобусы прыгажэйшыя, чым савецкія. У вашых аўтобусах плата за праезд дзешавейшая — толькі чатыры капейкі. Вось што галоўнае. Да таго я ведаю, што плата ў вас ніколі не павысіцца, а аўтобусы будуць праз год-другі такія самыя камфортабельныя, як і ў ЗША».

Слушна разважаў зямляк. Мы ў першую чаргу дабіваемся не знешняга бляску, а карысці, зручнасці для чалавека, а ўжо пытом наводзім глянец. Прыклад гэты, вядома, трэба прымаць не ў вузкім, не ў літаральным, а ў самым шырокім сэнсе. Як і той зямляк, вы зразумеце, як часам разважанне над звычайнымі бытавымі дробязямі дазваляе зразумець складаную дыялектыку жыцця.

Не кожнаму з нашых землякоў, сэрца якіх грызе сум па Радзіме, давядзеца пабачыць Беларусь. Аляксандр Несцяранка з Заходняй Германіі пешшу пайшоў бы ў родную беларускую вёску, ды далёка, на крылах бы паляцеў, ды крылаў не мае. «Вы пытаеце, — піша ён, — ці быў я на Радзіме. Не быў і не маю магчымасці прыехаць, бо атрымліваю ўсяго 120 марак пенсіі. А глянуць на родны край так хочацца!»

Тым, хто не здолеў і не здолее прыехаць, тым, хто можа чамусьці не асмельваецца адправіцца ў падарожжа, вы, нашы госці, зрабіце, калі ласка, палёжку: падрабязна і добра-сумленна раскажыце аб сваіх уражаннях. Раскажыце пра тое, што бачылі і чулі, растлумачце тое, што самі зразумелі. Будзьце надзвычайнымі і паўнамоцнымі пасламі Праўды. Праўды аб нашай цудоўнай савецкай Радзіме, аб нашым ладзе, нашым светлым жыцці. Праўды, якую на «дэмакратычным» Захадзе антысавецкія злыдні хаваюць, душаць, замоўчаюць, гвалцяць і якую ніколі і нікому не ўдасца перамагчы.

Будзьце нашымі гасцямі, калі ласка!

ПА ЗАКОНАХ ПРЫГАЖОСЦІ

У мастацкіх майстэрнях Рэспубліканскага дома мадэлей кожны імкнецца стварыць нешта новае, сваё. Крыху фантазіі, і на эскізах мастака-мадэляра Іны БУЛГАКАВАІ узнікае добрая Чырвоная Шапачка. Але паглядзіце больш уважліва—карункавы сучасны капялюшчык, суценка падкрэсліваюць гнуткасць, жаночкасць сілуэта. Мелодыя маладосці гучыць у святочных ансамблях, створаных мастачкай.

Ва Уладзіміра БУЛГАКАВА зусім іншы стыль. У мужчынскім касцюме пашырылася лінія плеч, адкрытым стаў выраз пінжак. Перавагу ён аддае дэталю: яркай вязанай камізэльцы, шырокаму гальштукі або кашулі ружова-залацістых таноў. Для вячэрніх касцюмаў прапануе тканіну сіняга і карычнева-вішневага колераў, сінтэтычны шоўк, які не камечыцца.

Іна і Уладзімір—муж і жонка. Розны почырк

не перашкаджае ім ствараць цікавыя «сямейныя» ансамблі. Вось і цяпер яны абмяркоўваюць мадэлі, якія існуюць пакуль толькі на паперы, а восенню будуць паказаны на выстаўцы ў югаслаўскім горадзе Заграбе [здымак 1]. Амаль усе прадпрыемствы лёгкай прамысловасці рэспублікі выпускаюць вырабы, распрацаваныя мастакамі Рэспубліканскага дома мадэлей. Шматгадовая садружнасць з вытворчасцю дапамагае ім ствараць рэчы эlegantныя, практычныя і зручныя.

Наша знаёмства са швачкай Ліліяй ІЛЬЮШ-ЧАНКА [здымак 2] адбылося ў мадэльна-канструктарскім цэху. Пальчы яе—у «даспехах»-напартках. Мудрагелістымі ўзорамі кладзецца нітка на тканіну, вызначаючы лініі, строчкі, дэталі.

Фота І. ЗМІТРОВІЧА.

МЭТА—ВЫДАТНАЕ ЗДАРОЎЕ

Вялікі атрад вучоных-медыкаў працуе ў Беларусі. Аб іх справах, аб новых кроках медыцынскай навукі ў рэспубліцы расказвае міністр аховы здароўя, акадэмік АН БССР Мікалай САЎЧАНКА.

Цяпер у Беларусі дзейнічаюць 3 медыцынскія вышэйшыя навучальныя ўстановы, 9 навукова-даследчых інстытутаў і шэраг праблемных лабараторый. Навучальныя і даследчыя цэнтры хутка паўняюцца кадрамі вучоных. Толькі ў мінулай пяцігодцы ў Беларусі падрыхтавана 35 дактароў і 177 кандыдатаў медыцынскіх навук.

Але каб зразумець сённяшня маштабы навукова-даследчых работ і падрыхтоўкі кадраў у галіне аховы здароўя, неабходна ўспомніць аб пачатку шляху. Само зараджэнне навукова-даследчай дзейнасці ў Беларусі можа служыць яркім прыкладам жыватворнай садружнасці савецкіх вучоных. Больш паўстагоддзя назад рускія вучоныя-медыкі дапамагалі стварыць першую ў Беларусі медыцынскую навучальную ўстанову. Без дапамогі ўсёй краіны, яе вучоных немагчыма было б імкнуцца аднаўленне нашай службы здароўя, навуковых устаноў, разбураных фашысцкім нашэсцем.

Цяпер цяснейшая садружнасць беларускіх вучоных з налегамі з братніх рэспублік паўсядзённа ўзбагачае і стымулюе навуковую творчасць.

— У якіх галінах даследаванняў беларускія вучоныя дабіліся найбольш прыкметных поспехаў?

Тут няма адназначнага адказу. У адным выпадку поспехам з'яўляецца, вобразна кажучы, хоць бы контурная абрысоўка «белай плямы» навукі. У іншых поспехах адзначае нараджэнне новых метадаў лячэння, дыягностыкі і прафілактыкі, якія не пасрэдна ўзбагачаюць урачэбную практыку.

Да прыкладу, група вучоных нашага навукова-даследчага інстытута анкалогіі і медыцынскай радыялогіі на чале з прафесарам Н. Аляксандравым праводзіць цяпер смелыя эксперыменты, эффект якіх, нават пры поўнай удачы доследаў, практычная медыцына адчуе толькі ў будучым. Але іх эксперыменты ўжо ўзбагацілі навуку важнымі данымі, адкрылі новыя перспектывы ў барацьбе з бяспітнасцю хваробай.

Бясспрэчную цікавасць маюць даследаванні ў галіне хірургіі мозгу, якія праводзіцца ў навукова-даследчым інстытуце нейралогіі, нейрахірургіі і фізіятэрапіі. Работу прафесара Я. Злотніка, выкананую ў гэтым інстытуце, АН БССР удастоіла прэміі імя Бурдэнкі. Паспяхова працуе ў галіне медыцынскай кібернетыкі і аўтаматычнай рэгуляцыі сэрца прафесар Г. Сідарэнка. Прафесары А. Шот, А. Мішчараў і Л. Аўдзей дабіліся ўражваючых вынікаў у хірургічным лячэнні сэрца і печані. Беларускія вучоныя распрацавалі ў апошнія гады арыгінальныя аперацыі ў галіне артапедыі, уралогіі і анкалогіі. Гэтыя навуковыя вынікі перайшлі ўжо з клінік у бальніцы рэспублікі і за яе межы. Вялікі ўклад у развіццё медыцынскай навукі ў Беларусі ўнеслі прафесары Т. Вірыч, Д. Голуб, Г. Даўгяла, якія стварылі ўласныя навуковыя школы, выхавалі ўжо не адно пакаленне даследчыкаў.

У апошнія гады рэзка ўзрасла колькасць завершаных распрацовак, паскорылася іх укараненне ў медыцынскую практыку. У прыватнасці,

многія прамысловыя прадпрыемствы паспяхова выкарыстоўваюць распрацоўкі Навукова-даследчага інстытута санітарыі і гігіены па аздараўленню ўмоў працы.

У медыцынскай навукі ў Беларусі намечаны рад новых навуковых напрамкаў, якія вырашаюць надзённыя задачы аховы здароўя. Паспяхова дзейнічаюць групы вучоных, якія вывучаюць праблемы тканкавай несумяшчальнасці (кіраўнік—член-карэспандэнт Акадэміі медыцынскіх навук СССР В. Ваццякоў), пераадолення вынікаў кіслароднага галадання галаўнога мозга (кіраўнік—прафесар І. Антонаў), якія даследуюць нейрагармоны, пракладваюць дарогу кібернетыкі ў практычную медыцыну.

Вы пачалі гутарку з лічбаў. Ці не назавецце ў заключэнне яшчэ адну з іх, якая характарызуе бюджэт медыцынскай навукі рэспублікі ў дзевятай пяцігодцы?

— Сума гадзінных асігнаванняў на навуковыя даследаванні зараз упершыню перавысіла 3 мільёны рублёў. Прычым, яна будзе з кожным годам узрастаць. Такая заканамернасць, што выцякае з велізарных клопатаў партыі і дзяржавы аб развіцці медыцынскай навукі ў рэспубліцы, аб росце і ўдасканалванні ўсёй нашай службы здароўя. Тут дарэчы нагадаць, што сёння медыцынская навукі ўяўляе сабой сплаў многіх навук. Спецыялісты розных галін ведаў, працуючы побач з медыкамі-практыкамі, пракладваюць новыя дарогі да запаветнай мэты. А гэта мэта—выдатнае здароўе савецкіх людзей.

ГАРЫЗОНТЫ СЕЛЬСКОЙ ШКОЛЫ

Большасць населеных пунктаў у рэспубліцы сёння—дробныя вёскі, аддаленыя ад бліжэйшых гарадоў часам на дзесяткі кіламетраў. Такая сістэма рассялення жыхароў, якая склалася гістарычна, цяпер адмоўна ўплывае на арганізацыю асветы ў рэспубліцы. Вясковыя школы, як правіла, невялікія—для некалькіх дзесяткаў вучняў. Раней, калі стала задача ў кароткія тэрміны падрыхтаваць адукаваных людзей і ліквідаваць неписьменнасць, такія школы былі адзіным выйсцем.

Зараз вырашана завяршыць пераход да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі: сёлета кожны юнак ці дзяўчына абавязаны скончыць або 10 класаў школы, або тэхнікум ці прафесійна-тэхнічнае вучылішча, якія даюць сярэдняю адукацыю.

Дробныя сельскія школы ўжо не адпавядаюць гэтай задачы, бо ўзровень выкладання ў іх не можа быць такім жа высокім, як у буйных гарадскіх школах. Сапраўды, вельмі цяжка бывае пабудаваць у маленькай школе майстэрні, стварыць спецыялізаваныя кабінеты, наладзіць работу тэхнічных гурткоў. Нарэшце, невялікая школа нерэнтабельная з эканамічнага пункту гледжання.

Каб пазбегнуць усіх гэтых недахопаў, трэба будаваць у сельскай мясцовасці буйныя, абсталяваныя па апошняму слову педагагічнай навукі школы. Сёлета заканчваецца распрацоўка схем развіцця школьнай сеткі для кожнага раёна рэспублікі з перспектывай да 1980 года. Першыя крокі ў рэалізацыі гэтых планаў ужо зроблены.

Колькасць пачатковых школ у рэспубліцы зменшылася на 651, васьмігадовых—на 211. Адпаведна адкрыта 146 буйных школ. Толькі ў 1970—1971 навучальным годзе ліквідаваны больш за 450 школ з невялікай колькасцю навучэнцаў, а вучні з іх пераведзены ў сучасныя васьмі- і дзесяцігодкі.

Пры распрацоўцы схем развіцця і размяшчэння сельскай школьнай сеткі ўлічваюцца рэканструкцыя беларускіх вёсак, што паўсюдна праводзіцца зараз, развіццё і размяшчэнне

прадукцыйных сіл БССР на 1970—1980 гады, праектная колькасць насельніцтва, яго ўзрост, нараджальнасць і міграцыя. Прадугледжваецца будаўніцтва інтэрнатаў пры школах, арганізацыя гарачага харчавання, прадастаўленне транспарту для дзяцей, якія будуць ездзіць на заняткі з навакольных вёсак.

Даказана, што лепшым варыянтам сельскай школы для Беларусі з'яўляецца школа з семнаццацю класамі. Такую школу можна добра абсталяваць тэхнічна, увесці ў ёй кабінетную сістэму навучання, падбраць кваліфікаваных педагогаў.

Нядаўна мне давалося пабыць у такой школе ў вёсцы Ганчаны Клічаўскага раёна. Бліжэйшыя буйныя гарады Бабруйск і Магілёў знаходзяцца ад яе на 70—80 кіламетраў. Аднак педагагічны калектыў цалкам укамплектаваны, усе настаўнікі маюць вышэйшую адукацыю.

Школа двухпавярховая, з вялікай спартыўнай залай, стадыёнам, выдатнай сталовай, прышкольным інтэрнатам. Светлыя, з сучаснай мэбляй і абсталяваннем класы. У кабінетах мноства разнастайных прыбораў і апаратаў для доследаў па хіміі, фізіцы, біялогіі. Есць кінаўстаноўкі, вялікі радыёвузел, дзе захоўваюцца запісы класічнай музыкі, тэатральных п'есаў, выступленняў п'ятаў, запісы з галасамі школьных артыстаў. У школе тры грузавыя і адна легкавая аўтамашыны.

— Нашу школу наведваюць вучні з васьмнаццаці вёсак, — расказвае дырэктар школы, заслужаны настаўнік БССР Леанід Цітко.— Не было яшчэ выпадку, каб хто-небудзь прапусціў заняткі з-за цяжкасцей з транспартам. Па рашэнню бацькоўскага сходу ў адпаведнасці са школьным раскладам зменены графік руху рэйсавага транспарту.

На прыкладзе Ганчанскай сярэдняй школы добра бачна, што перабудова сельскай школьнай сеткі пачалася і вядзецца паспяхова.

М. ВАРАКСА.

ХІМІКІ—НАРОДНАЙ ГАСПАДАРЦЫ

Нядаўна ў Мінску адбылося выязное пасяджэнне бюро аддзялення агульнай і тэхнічнай хіміі Акадэміі навук СССР сумесна з аддзяленнем хімічных і геалагічных навук Акадэміі навук БССР.

Удзельнікі выязнога пасяджэння пабывалі ў даследчых арганізацыях, на прамысловых прадпрыемствах, азнаёміліся са станам хімічнай навукі ў Акадэміі навук БССР, праблематыкай навуковых даследаванняў, яе актуальнасцю для развіцця вядучых галін прамысловасці і сельскай гаспадаркі рэспублікі. З паведамленнямі аб навуковых напрамках, важнейшых выніках і перспектывах даследаванняў на сумесным пасяджэнні выступілі кіраўнікі навуковых устаноў Акадэміі навук БССР. Былі заслушаны даклады вядучых вучоных рэспублікі аб даследаваннях у розных галінах хіміі.

У апошнія гады савецкая навука дасягнула значных поспехаў у распрацоўцы актуальных праблем сучаснай хіміі. Да стойнае месца ў гэтай велізарнай рабоце займаюць даследаванні вучоных-хімікаў Беларусі. Важнае значэнне маюць распрацоўкі Акадэміі навук БССР па нафтахіміі. Вывучаюцца новыя метады атрымання зыходных прадуктаў для сінтэзу палімерных матэрыялаў.

Вучоныя АН БССР устанавілі трывалыя сувязі з калектывамі хімічных прадпрыемстваў у Наваполацку, Магілёве, Гродна, прапанавалі для вытворчасці высокаэфектыўныя каталізатары. Акадэмік АН БССР Н. Казлоў распрацаваў новыя прыпынчы паддоўжаныя тэрмінаў службы каталізатараў, якія ўжо цяпер даюць вялікі эканамічны эффект.

Важным напрамкам у хімічнай навукі Беларусі з'яўляецца стварэнне новых лекавых рэчэў. Акадэмік АН БССР А. Ахрэм працуе над атрыманнем супрацьшокавых прэпаратаў. Пад кіраўніцтвам члена-карэспандэнта АН БССР П. Бялькевіча распрацаваны рад мазяў, якія аказаліся эфектыўнымі пры лячэнні некаторых хвароб скуры.

Актыўна працуе ў галіне атрымання ўгнаенняў, даследавання працэсуў флатацыі руд Інстытут агульнай і неарганічнай хіміі. Паспяхова развіваецца радыяцыйна-хімічны сінтэз. У Інстытуце торфу на аснове торфу створаны напаўняльнікі фенапластаў, вырабы з якіх выкарыстоўваюцца ў радыётэхнічнай і электратэхнічнай прамысловасці, знойдзены шляхі выкарыстання тарфянога воску ў паліграфічнай і медыцынскай прамысловасці.

СИЛА У АДЗІНСТВЕ

Я ўжо даўно не пісаў вам, але некаторыя падзеі апошняга часу прымусілі мяне ўзяцца за пера.

Аб тым, што капіталізм аграрыі па сваёй сутнасці, вядома даўно. Толькі за апошнія пяць-шэсць дзесяткаў гадоў імперыялісты двойчы раздзімалі пажар сусветнай вайны і вялі шматлікія лакальныя войны.

Амерыканскі імперыялізм і зараз вядзе злачынную вайну ў Індакітай, «Фантомы», «Скай-хокі», лятаючыя крэпасці «В-52» сеюць смерць і разбурэнне на тэрыторыі В'етнама, Камбоджы, Лаоса, забіваючы ні ў чым не вінаватых людзей дзеля дасягнення сваіх карыслівых мэт. У гэтай бруднай вайне гінуць і амерыканцы.

Нядаўна ў «Голасе Радзімы» было апублікавана пісьмо І. Асавіка. Гэты чалавек страціў сына ў карэйскай вайне. Я ведаю, некаторыя нашы землякі, што жывуць у Злучаных Штатах, аплакваюць сваіх дзяцей, якія загінулі ўжо ў гэтай вайне, у Індакітай.

Але многія маладыя амерыканцы не хочуць паміраць за чужыя інтарэсы. Яны едуць сюды, у Канаду, тут знаходзяць прытулак.

Праўда, у Канадзе знайшлі сховішча не толькі сумленныя людзі, але і многія гітлераўскія недабіткі, якія прыехалі сюды пасля другой сусветнай вайны. Цяпер гэта фашысцкая нечысць толькі ганьбіць добрае імя Канады. Яны арганізавалі дэманстрацыі і правакацыі ў час візіту ў Канаду Старшыні Савета Міністраў Савета Саюза Аляксея Касыгіна. Яны ўзарвалі Рускі народны дом у Ванкуверы, падклалі бомбу пад будынак кубінскага пасольства ў Манрэалі, учыняюць многія іншыя злачыныствы.

Але хочацца спадзявацца, што канадскі народ здолее ўтаймаваць фашыстскія гангстэраў. Для гэтага неабходна, каб усе сумленныя людзі Канады згуртаваліся і вялі актыўную барацьбу супраць сіл рэакцыі.

Лявон ЯКУБОВІЧ.

Канада.

ДЗЯКУЙ ЗА УСЕ ДОБРАЕ

Штотыднёва да мяне з Беларусі прыходзіць жаданая гасця — газета «Голас Радзімы». Яна як цёплы ветрык з маёй любімай Бацькаўшчыны.

Мне падабаюцца матэрыялы, якія раскажваюць аб эканамічным будаўніцтве, аб развіцці сельскай гаспадаркі, аб культурным жыцці ў Саветскай Беларусі. Цікаўлюся матэрыяламі, у якіх выкрываецца дзейнасць антысавецкага, сіянісцкага. Запомніўся мне артыкул мінскага ўрача Б. Олікера «Здраднікі застаюцца здраднікамі», надрукаваны ў 15-м нумары «Голас Радзімы». Вельмі пераканаўчы артыкул. Ён нагадаў мне далёкія гады юнацтва, калі мне і маім родным таксама давялося перажыць абразы і ўніжэнні, пагромы, якія ўчынялі чарнасоенцы.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя паклала канец царскаму дэспатызму, вызваліла ўсе народы былой Расійскай імперыі, у тым ліку і яўрэйскі народ.

А цяпер ворагі Саветскага Саюза — сіяністы вядуць актыўную антысавецкую прапаганду, імкнучыся разбіць адзінства савецкіх людзей, настроіваюць адну нацыю супраць другой. Буржуазныя ідэолагі ўпарта раздзімваюць надуманую «проблему» савецкіх яўрэяў.

Нядаўна я была ў Савецкім

Саюзе. Сустрэлася са сваімі роднымі і блізкімі. І пераканалася, што ніякага антысмітызму ў СССР няма і не можа быць. У Саветскай краіне ўсе людзі роўныя, усе карыстаюцца аднолькавымі правамі.

Яшчэ я хацела б сказаць, што тут, у Амерыцы, не ўсе яўрэі падтрымліваюць фашыста Кахана і яго малойчыкаў, якія зневажаюць усё чыстае і святое. Бо, зневажаючы савецкіх людзей, яны зневажаюць памяць тых, хто ў гады Вялікай Айчыннай вайны змагаўся супраць ненавіснага фашызму і аддаў жыццё за свабоду ўсіх народаў Еўропы і свету. Дзякуючы мужнасці савецкіх людзей засталіся жывымі і мае родныя і тысячы іншых людзей.

Дзякуй вам, дарагія браты, дзякуй вашаму народу, вашаму ўраду за ўсё добрае, што вы прыносіце свету.

Эдзіт СЛАВІНА.

ЗША.

МАРУ ПАЕХАЦЬ НА РАДЗІМУ

Два календары, якія былі ў пасылцы з кнігамі, што атрымаў нядаўна, аддаў у жаночую гімназію горада Блэкпула, дзе я жыву. Вялікае вам дзякуй за іх. У нас тут сумнае жыццё. Ужо год, як я на пенсіі, але яна такая мізэрная, што дае магчымасць толькі існаваць. Ужо дзевяты год нікуды з Блэкпула не выязджаю: цяжка зводзіць канцы з канцамі. Вельмі хочацца ехаць на Радзіму, але не магу сабраць грошай на дарогу.

Ул. БЯГАНСКИ.

Англія.

ХАЦЕУ ПАГЛЯДЗЕЦЬ САМ

У снежны спаўняецца 50 гадоў з дня ўтварэння Савета Саюза. Маладая наша дзяржава, але моцная.

Раней, калі я чытаў «Голас Радзімы», часам сумняваюся, што можа не ўсё так добра на маёй Беларусі, як аб гэтым пішучь. Сабраў сілы і грошы і паехаў да сястры, каб на ўсё паглядзець самому.

Гасціў шэсць тыдняў, так што меў магчымасць многае пабачыць, з многімі пагутарыць. Я пытаў сялян, як ім жывецца, у чым адчуваюць недахопы. Старыя адказвалі: «Паўжыццё даўжэй хочацца ды парадавацца. Шчаслівыя мы цяпер». Маладзё гаварыла аб міры, які патрэбны ўсім, каб мець магчымасць карыстацца плёнам сваёй працы. Вялікая радасць бацьчы такія патрэбы свайго народа.

А. САРОКА.

Англія.

ЭТОМУ ВИНОЙ ВОЙНА

Я оканчываю чытаць прысланную вамі кнігу «Буг в огне», где напечатаны воспоминания советских военнослужащих о том дне, когда фашистская Германия вероломно напала на нашу Родину.

Мне не было еще и семи лет, когда 22 июня 1941 года фашистские самолеты прогудели над нашим родным Киевом и сбросили на него первые бомбы. После этого началось самое ужасное: немецкая оккупация Киева осенью 1941 года, страшный террор гитлеровцев, угон в рабство. Меня и моих родных не миновала горькая участь.

Я человек сравнительно молодой, но в жизни мне пришлось исходить уже много разных дорог и испытать на себе всеческие беды.

А. КРАШЕНИННИКОВ.

США.

НАШ ГЕРБ

ГЕРАЛЬДИКА разговаривает высоким языком символов о вещах сугубо земных. Мечи и копыя в родовые и государственные гербы помещали не ради их, как ныне говорится, «эстетических достоинств», а ради утешения и для остережения — берегись! И не раз так оно и бывало — какова геральдика, такова и политика, каков символ, такова и суть. За спиной британского льва, например, лежали не только манчестерские роцци и ланкаширские холмы, а гигантская колониальная империя, простиравшаяся в пределы трех материков, с непроходимыми джунглями в прямом и переносном смысле слова. Так что для десятков наций и народов

лапа британского льва была отнюдь не отвлеченным понятием.

Правда, в современном мире, который в гигантских социальных потрясениях и революционных преобразованиях двадцатого века приобрел совершенно новый облик, присевшие для прыжка и распростершие крылья царственные хищники в гербах некоторых государств являют собой уже атрибут чисто исторический. В одних случаях это символика международной силы и власти, которые были и которых больше нет, в других — давнее, идущее из глубины времен выражение негнбимого духа и стремления к независимости, которые нынче уже обретенны в революционной борьбе.

Но во всех случаях герб — это как бы обобщенное в скупых чертах лицо государства, его визитная карточка и печать суверенности. «Это — я», — говорит своим гербом государство гражданину и миру. И очень часто один только вид герба вызывает у людей далеко идущие ассоциации и отношения — применительно к нашему это очень точно передано в «Стихах о советском паспорте» Владимира Маяковского. И, между прочим, вовсе не случайно, а психологически глубоко мотивированы строки: «Читайте, завидуйте, я — гражданин Советского Союза». Потому, что речь здесь идет не только о новом гербе на «краснокожей паспортине», а о новом мощном многонациональном госу-

ВЫШЭЙШЫ ЎЗРОВЕНЬ ГУМАНІЗМУ

У канцы гэтага года савецкі народ будзе адзначаць 50-годдзе ўтварэння СССР. Гэта знамянальная падзея наводзіць мяне на роздум аб далёкім мінулым. Мне давялося жыць у старым свеце класавага і нацыянальнага прыгнечання пад уладай розных рэжымаў: царскага самадзяржаўя, польскай буржуазіі і пад панаваннем канадскіх мапаполій. У кожнай з гэтых дзяржаў я адчуў на сабе вялікадзяржаўны шавінізм, пагардлівыя адносіны да нацыянальных мяншынстваў.

Царскія чыноўнікі жыхароў усходніх раёнаў Расіі называлі інародцамі, усляк прыгняталі і зневажалі іх нацыянальныя пачуцці. Польскія буржуазныя ўлады ў раёнах, населеных беларусамі і украінцамі, не дазвалялі адкрываць нацыянальныя школы, падобна на тое, як гэта рабілі і царскія ўлады. Пры царызме ў Беларусі існавалі толькі рускія школы. Праваславаўных беларусаў у той час называлі рускімі, а католікаў-беларусаў — палякамі. У раёнах Беларусі, якія знаходзіліся пад уладай буржуазнай Польшчы, існавалі толькі польскія школы, і беларусаў дзялілі таксама па рэлігійнай прыналежнасці на палякаў і рускіх. Ні тыя, ні іншыя не прызнавалі беларускага народа, а нашу родную мову называлі мужыцкай і хамскай. Чыніліся перашкоды да выдання беларускай літаратуры. Да народа не даходзіў голас Янкі Купалы, які заклікаў беларусаў «людзьмі звацца».

Усе віды інфармацыі ў буржуазным свеце атручваюць народную свядомасць ядам шавінізму і нацыяналізму. Фанабэрыя шавіністаў адлюстроўваецца ў гучных лозунгах. Англічане, напрыклад, заяўлялі, што «над Брытанскай імперыяй ніколі не заходзіць сонца»; нямецкія фашысты спявалі, нібыта «Германія вышэй за ўсё»; сіяністы крычаць, быццам «яўрэі — богам абраны народ». Любыя буржуазныя нацыяналісты, атручаныя нацыянальным эгаізмам, абвешчваюць сваю перавагу над іншымі народамі. У выніку ствараецца атмасфера нацыянальнай варожасці, якая вядзе да войнаў, перашкаджае аб'яднанню працоўных мас для барацьбы за чалавечыя правы.

Канец нацыянальнай варожасці паклала Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя. З турмы народаў Расія ператварылася ў дружную сям'ю свабодных нацый. Упершыню ў гісторыі было канчаткова вырашана нацыянальнае пытанне. Народы, якія вызваліліся ад капіталістаў і памешчыкаў, агульнымі сіламі разбілі інтэрвентаў і стварылі першую ў свеце дзяржаву свабодных народаў — СССР. Людзі пачалі жыць па прынцыпу пралетарскага інтэрнацыяналізму.

Кожны народ, які ўваходзіць у састаў СССР, дружалюбна і з павагай ставіцца да іншых народаў. Паняцце савецкага патрыятызму распаўсюджваецца на ўсю краіну. Усе народы СССР раўнапраўныя. Тыя з іх, якія стаялі на ніжэйшым эканамічным узроўні, змаглі падняцца да ўзроўню больш развітых. Больш як сорак народнасцей, што не мелі сваёй пісьменнасці, цяпер выдаюць кнігі на роднай мове. 15 свабодных рэспублік, аб'яднаных у Саюз ССР, не маюць пагранічных слупоў і вартавых. Грамадзяне ўсіх народаў свабодна перамяшчаюцца па ўсёй краіне, карыстаючыся добраахвотна абранай рускай мовай — мовай самага шматлікага ў краіне народа, мовай генія рэвалюцыі — Леніна.

Дружба савецкіх народаў — гэта магутная сіла нашай сацыялістычнай дзяржавы. Гора таму, хто гэтага не ўлічвае. Гітлер і яго гаўляйтары, аслепленыя расізмам, задумалі захопніцкі паход на Краіну Саветаў, робячы стаўку на нацыянальную варожасць. Яны пралічыліся. Усе савецкія народы, як адзін, сталі на абарону свайго Радзімы і пераможна закончылі вайну ў фашысцкім лагаве.

У барацьбе супраць ворага беларускі народ панёс вялікія страты. Нямецка-фашысцкія захопнікі ператварылі ў руіны гарады і сёлы. Народ, які страціў чвэрць свайго насельніцтва, меў патрэбу ў дапамозе, і гэта дапамога прыйшла ад саюзных савецкіх рэспублік. З усходу, поўначы і поўдня ішлі ў Беларусь паязды, грузаныя прадуктамі, машынамі і будаўнічымі матэрыяламі. Гэта дазволіла хутка залячыць раны вайны. Нам радасна ўсведамляць, што савецкія народы

плацяць адзін аднаму добром за добро. Калі, напрыклад, землетрасеннем быў разбураны Ташкент, туды з Беларусі былі пасланы будаўнічыя брыгады для аднаўлення горада. Здарылася б што-небудзь у Беларусі — нам дапамаглі б узбекі.

Ва ўмовах міру і братаў дружбы народаў Беларусі ўзнялася на высокі ўзровень прамысловага, сельскагаспадарчага і культурнага развіцця. Усе мае шматлікія нацыянальныя знаёмствы, якія прыязджалі на Радзіму, маглі пераканацца ў гэтым. Тыя, што прыедуць гэтым летам, таксама ўбачаць росквіт беларускага народа і не знойдуць нават намёну, нават вельмі малага прызнаку якіх-небудзь нацыянальных разыходжанняў. Такія разыходжанні — і аб гэтым вядома ўсяму свету — існуюць у Канадзе.

Справа дружбы і згуртавання савецкіх народаў у нас служыць усе віды інфармацыі. У літаратуры, мастацтве і навуцы пануе атмасфера дружбы і ўзаемнай павагі. Нікому не прыходзіць у галаву заяўляць аб сваёй перавазе над прадстаўнікамі іншых нацый. Людзі розных нацыянальнасцей, дарослыя і дзеці, адчуваючы сябе раўнапраўнымі, разам вучацца, разам працуюць і адпачываюць.

У святле ўсяго вышэй сказанага вартай жалю выглядае жабіная вяданіна беларускіх «дзеячоў» у буржуазна-нацыяналістычным балодзе за рубяжом. Усе гэтыя рагулі, сіянікі, жук-грышкешчы, тарноўскія і да іх падобныя, якія супрацоўнічалі з фашысцкімі катамі і ўцяклі пасля вайны ў Канаду ад народнага гневу, сваім подлым паклёпам на нашу Радзіму і сваімі выбарамі зарубежнага беларускага «прэзідэнта» на ўвесь свет выстаўляюць сябе на пасмешышча.

Ленінская нацыянальная палітыка ўзняла нашу краіну на вышэйшы ўзровень гуманізму. Вось чаму ўсе савецкія народы рыхтуюцца ўрачыста адзначаць 50-гадовы юбілей ўтварэння Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Гэта святая з радасцю адсвяткуем і мы, беларусы.

Іван ШАРЫНСКИ,
пенсіянер.

дарстве, которое несет миру идеи братства, подлинной свободы и гуманности.

Советский герб всходил на небесах мировой геральдики в пору таких социальных и политических катаклизмов, каких человечество еще не знало, и на первых порах крайне шокировал буржуазную Европу своей чрезвычайной символикой. Серп и молот среди львов и орлов, крестов и мечей — по тем временам дело неслыханное. Слово появилось рабочего и крестьянина, — прямо от станка и с поля, в залах земли и металла, — на великосветском рауте аристократов, ведущих род свой чуть ли не от рыцарей короля Артура. Да при том еще, хочешь или нет, это прямо напоминало им лозунг людей труда, выступающих против обездоленности и эксплуатации: «Работы и хлеба!» Но герб наш как бы и предобещал — будет работа в цехе и в поле, будет хлеб, будет все выше восходить и ярче светить солнце разума и свободы!

Было у хозяев старого мира, деливших на крови первой мировой войны территориальные и политические барьеры, только одно утешение:

что государство, выдвигавшее небывало дерзкую идею равенства людей и наций, выдвигавшее и смело взявшееся за ее осуществление, — что это государство в самом недалеком будущем исчезнет с лица земли вместе со своим вызывающим гербом. Должны передаться и пересориться нации, не могут не передаться — так велось от века! А этому можно еще и помочь — интервенцией, блокадой, ядом лжи и дезинформации, наускиванием одних на других. С главной ставкой на затхлый интеллект обывателя — он, обыватель, и сам плодит сплетни, и разносит их не менее действенно, чем комар анофелес — малярию и муха — желудочные заболевания. К тому же именно он, обыватель, любит только самого себя, обожает старозаветную мудрость «Мой дом — моя крепость» и мыслит применительно к анекдоту: «У соседа корова подохла, тоже неплохо!»

Но история писалась уже не под диктовку капитализма, над ней, как и на советском гербе, всходило солнце новых времен. Да, интервенция и блокада дорого стоили народам нашей страны — это

звезды на спинах красноармейцев в степях Украины, безвременные могилы в ущельях Кавказа, изрубленные в куски басмачами юноши и аксакалы в Узбекистане и Киргизии, это иссохшие от голода дети юга России. Однако народы нашей страны приняли идеи Ленина и программу Коммунистической партии. Создав многонациональное единое государство, они ПЕРВЫМИ В МИРЕ И В ИСТОРИИ проблему национальных отношений, — извечно связанных с фанатизмом нетерпимости, подозрительности, с резней и угнетением, — РАЗРЕШИЛИ НА ОСНОВЕ РАВНОПРАВИА, БРАТСТВА И ВЗАИМОПОМОЩИ.

Обыватель — племя их ныне весьма поредело, но не перевелось — в таких случаях брызжит: «Слышали мы все это, обыкновенные слова и лозунги». Конечно, обыкновенные. Кто спорит? Но такие, за которыми идут конкретные дела. В пояснение того не раз приводился действительно разительный пример землетрясения в Ташкенте — пострадала столица Узбекистана, а помогали отстраивать город, который стал теперь лучше, чем был, брат-

ские республики и города всего Советского Союза. Сейчас идет в Таджикистане строительство Нурекской гидроэлектростанции — ее мощность превзойдет совокупную мощность энергетики многих других восточных зарубежных государств. Творится эта гидроэлектростанция умом и руками множества людей самых разных национальностей, и энергия ее тоже пойдет по проводам высокого напряжения в несколько республик — в дома, на фабрики и заводы, на орошение полей и пастбищ. Вот тебе и «обыкновенные слова»!

Не удалось старому миру задуть новый и погасить его герб в небесах современной мировой геральдики, не удалось буржуазным «монстрам» с подсобными хлопотами обывателя перерезать энергетические провода братского союза национальностей — ведь именно на этой ленинской энергетике непрерывно и с убыстрением растут благосостояние и культура советских народов, их совокупная сила, слава победителей и создателей! Вместе мы устояли против гитлеризма и пришли для суда над ним туда, где он был рожден, вместе мы являемся самым фундаментальным фактором

мира на планете. Пусть тот, кому этого очень уж хочется, на словах «изменяет мир за одну неделю» — мы не кенгуру, чтобы двигаться скачками, и планируем создание на долговременной основе. Говорилось, что винтовка рождает власть, — кстати, гербом некоторых современных государств в качестве выражения их политики очень подошла бы винтовка или бомба, — но винтовка не рождает хлеба, ни машины, ни башмаков, ни книги. Будущее не за властью, опирающейся на винтовку, — будущее за единством равных и за созидательным трудом!

Именно это точнее всего отражено в нашей социалистической геральдике — и в нашем общем союзном гербе, и в гербах республик. Высоким языком символов они говорят о вещах земных, реальных, человеческих и потому поэтически прекрасных. И, уважая наш герб, мы уважаем самих себя — наш труд, наши убеждения, наши надежды, наше прошлое, настоящее и будущее!

«Это — я!» — говорим мы своим гербом миру и человеку.

И с каждым днем нас все лучше понимают.

Николай ГРИБАЧЕВ.

На просторах Родины

НА СНИМКАХ: сотрудники Московского научно-исследовательского института антропологии доктор исторических наук А. АЛЕКСЕЕВА и кандидат биологических наук О. ПАВЛОВСКИЙ ведут обработку антропологических фотопортретов, сделанных во время экспедиции на берег Маклая в Новой Гвинее; участники фестиваля устного народного творчества, проходившего в Хабаровске, исполняют танец «Медвежий праздник» народа ульчи. На фестивале был широко представлен фольклор малых народностей, населяющих этот край.

Указом Президиума Верховного Совета Белорусской ССР вёска Сярмяжайка Бялыніцкага раёна Магілёўскай вобласці перайменавана ў вёску Асман-Касаева...

Асман Касаеў — ураджэнец вёскі Хурзук Карачаева-Чаркескай аўтаномнай вобласці. Што яго парадзіла з Беларуссю? Чым ён заслужыў такі гонар, павагу і памяць у беларускага народа?

Стралковы полк, у якім служыў начальнікам артылерыі лейтэнант Асман Касаеў, дыслацыраваны на заходняй граніцы. Там яго і застала раница 22 чэрвеня 1941 года. Першыя жорсткія баі з фашыстамі, адступленне. Вось і рака Бярэзіна — мнагаводная, хуткая. Яна перасякае з поўначы на поўдзень усю Беларусь і па прыгажосці сваёй не мае тут роўных. На адным яе пясчаным берагам узгорку спыніліся гарматныя разлікі пад камандаваннем Касаева, Гарматы замаскіраваны, у баявой гатоўнасці.

— Танкі! — папярэджаюць разведчыкі камандзіра.

Лейтэнант Касаеў пільна ўглядаецца ў біноклі. У клубах пылу на дарозе бачыць машыны з крыжамі на брані. «Агоны!» Батарэі ўдарылі залпам. Тры варожыя танкі ахапіла полымя. Затым зноў выстралы. Гарачы яшчэ некалькі фашысцкіх машын.

Гэта было апошняе, што ў тым баі бачыў Касаеў. Нейкая сіла раптам адарвала яго ад зямлі і кінула ў бок. Апрытомнеў, калі ў небе блішчэлі зоркі. Навокал стаяла цішыня. Толькі зрэдку даносіліся глухія выбухі, трэск кулямётаў адтуль, дзе святлела на гарызонце неба.

Трэба ісці на ўсход. Там грымяць гарматы, там змагаюцца яго таварышы, там выратаваны.

Пасля моцнай кантузіі рухацца было нялёгка. Але Касаеў ішоў і ішоў наперад. На шляху трапляліся густыя сасновыя бары, бярозавыя пералескі, дубовыя гаі, пясчаныя касягоры — звычайны беларускі пейзаж. Бачачы яго, Асман не раз успамінаў родны аул Хурзук. Непрыступныя скалы, імклівыя горныя рэкі. Так далёка закінуў яго ваенны лёс! Але трэба ісці, ісці на ўсход.

З кожным днём губляў сілы Касаеў. Часта адпачываў. На ўскрайку лесу ля незнаёмага пасёлка яго падабралі ў непрытомным стане мясцовыя сяляне. Апынуўшыся ў глухой бела-

рускай вёсцы, размешчанай удалечыні ад вялікіх дарог, камуніст Касаеў працягваў барацьбу. Калі крыху паправіўся, устанавіў сувязь з байцамі і камандзірамі Чырвонай Арміі, якія трапілі ў акружэнне, і арганізаваў партызанскі атрад, у які ўліваліся людзі самых розных нацыянальнасцей: рускія, беларусы, украінцы, казахі...

Хутка атрад з-за шматлікасці перафарміроўваецца ў 121-ы партызанскі полк. Народныя

ВЁСКИ-ПАБРАЦІМЫ

мсціўцы не давалі спакою фашыстам. У архівах захаваліся аператыўныя дакументы таго часу, якія сведчаць, што партызанскі полк пад камандаваннем А. Касаева знішчыў за час сваёй дзейнасці ў тыле ворага на беларускай зямлі больш за тры тысячы нямецкіх салдат і афіцэраў, два танкі, 108 аўтамашын, 12 матацыклаў, узарваў 3 чыгуначныя і 26 шасэйных мастоў. Ём было разгромлена 27 гарнізонаў праціўніка. Там жа адзначаецца ўменне камандзіра палка распарадоўваць і ажыццяўляць складаныя баявыя аперацыі, асабістая яго храбрасць і адвага ў сутычках з ворагам.

За ўсё гэта цанілі Касаева таварышы па зброі. Паважалі яго і жыхары беларускіх вёсак. Па яго распараджэнню мясцовым сялянам з палка давалі коней для палявых работ, па магчымасці аказвалі дапамогу прадуктамі.

Асман Касаеў загінуў у лютым 1944 года, калі Савецкая Армія граміла фашысцкія палчышчы ўжо на тэрыторыі Беларусі. Пасмяротна яму было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза.

Таварышы ўрачыста пахавалі баявога партызанскага камандзіра. На магіле яны далі свяшчэнную клятву адпомсціць ворагу за яго смерць. У ротах

і батальёнах палка былі створаны дыверсійныя групы «Помста за Асмана». Яны нанеслі яшчэ не адзін удар па фашыстах.

Подзвіг Асмана Касаева цяпер шырока вядомы на Беларусі. У школе, якая носіць яго імя, створаны музей. Там многа экспанатаў, якія раскажваюць аб бяспрашным джыгіту.

У музеі як дарагія рэліквіі захоўваюцца матэрыялы аб дружбе жыхароў дзвюх вёсак: беларускай Асман-Касаева і карачаева-чаркескай Хурзук, дзе нарадзіўся Асман. Гэта фатаграфія, пісьмы, памятныя сцягі...

Беларусы і карачаеўцы часта сустракаюцца. У Асман-Касаеве ўжо не раз былі дэлегацыі з Карачаева-Чаркесіі. Прыязджалі сюды маці і браты Асмана. Іх прымалі тут як самых дарагіх гасцей. У сваю чаргу на Каўказ часта ездзяць беларусы. Мірнай працай яны разам цяпер мацуюць непарушную дружбу народаў ССРСР, абзэрваючы якую ў гады Вялікай Айчыннай вайны паміралі сыны і дачкі нашай Радзімы.

І. ШЛЫК.

Віцебск. Набярэжная Дзвіны. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

Голас Радзімы

№ 24 (1235)

ДАГАВОР ПАМІЖ САЮЗАМ САВЕЦКІХ САЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ РЭСПУБЛІК І ФЕДЭРАТЫЎНАЙ РЭСПУБЛІКАЙ ГЕРМАНІІ

Высокія Дагаворныя Бакі, імкнучыся садзейнічаць умацаванню міру і бяспекі ў Еўропе і ва ўсім свеце,

перакананыя ў тым, што мірнае супрацоўніцтва паміж дзяржавамі на аснове мэтаў і прынцыпаў Статута Арганізацыі Аб'яднаных Нацый адказвае спадзяванням народаў і шырокім інтарэсам міжнароднага міру,

адзначаючы, што раней ажыццэўленыя імі ўзгодненыя меры, у прыватнасці заключэнне 13 верасня 1955 года пагаднення аб устаўленні дыпламатычных адносін, стварылі спрыяльныя ўмовы для новых важных крокаў у напрамку далейшага развіцця і ўмацавання іх узаемаадносін,

жадаючы ў дагаворнай форме выказаць сваю рашучасць да паляпшэння і пашырэння супрацоўніцтва паміж імі, уключаючы галіну эканамічных

адносін, а таксама навукова-тэхнічных і культурных сувязей, у інтарэсах абедзвюх дзяржаў, дамовіліся аб наступным:

Артыкул 1.

Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік і Федэратыўная Рэспубліка Германія разглядаюць падтрыманне міжнароднага міру і дасягненне разрадкі напружанасці ў якасці важнай мэты сваёй палітыкі.

Яны выказваюць імкненне садзейнічаць нармалізацыі абстаноўкі ў Еўропе і развіццю мірных адносін паміж усімі еўрапейскімі дзяржавамі, зыходзячы пры гэтым з існуючага ў гэтым раёне рэальнага становішча.

Артыкул 2.

Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік і Федэратыўная

За Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік
А. КАСЫГІН
А. ГРАМЫКА

Рэспубліка Германія будучы кіравацца ў сваіх узаемных адносінах, а таксама ў пытаннях забеспячэння еўрапейскай і міжнароднай бяспекі мэтамі і прынцыпамі, сфармуляванымі ў Статуте Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. У адпаведнасці з гэтым яны будучы вырашаць свае спрэчкі выключна мірнымі сродкамі і бяруць на сябе абавязальства ў пытаннях, якія закранаюць бяспеку ў Еўропе і міжнародную бяспеку, як і ў сваіх узаемных адносінах, устрымлівацца згодна з артыкулам 2 Статута Арганізацыі Аб'яднаных Нацый ад пагрозы сілай або яе прымянення.

Артыкул 3.

У адпаведнасці з мэтамі і прынцыпамі, выкладзенымі вышэй, Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік і Федэратыўная Рэспубліка Германія адзінаўчы прызналі імі таго, што мір у Еўропе можа быць захаваны толькі ў тым выпадку, калі ніхто не будзе замахвацца на сучасныя граніцы.

Яны бяруць на сябе абавязальства няўхільна захоўваць тэрытарыяльную цэласнасць усіх дзяржаў у Еўропе ў іх цяперашніх граніцах;

яны заяўляюць, што не маюць якіх-небудзь тэрытарыяльных прэтэнзій да каго б там ні было і не будучы вы-

соўваць такія прэтэнзій у будучым;

яны разглядаюць як непарушныя цяпер і ў будучым граніцы ўсіх дзяржаў у Еўропе, як яны праходзяць на дзень падпісання гэтага дагавору, у тым ліку лінію Одэр—Нейсе, якая з'яўляецца заходняй граніцай Польскай Народнай Рэспублікі, і граніцу паміж Федэратыўнай Рэспублікай Германія і Германскай Дэмакратычнай Рэспублікай.

Артыкул 4.

Гэты дагавор паміж Саюзам Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік і Федэратыўнай Рэспублікай Германія не закранае раней заключаных імі двухбаковых і шматбаковых дагавораў і пагадненняў.

Артыкул 5.

Гэты дагавор падлягае ратыфікацыі і ўступіць у сілу ў дзень абмену ратыфікацыйнымі граматамі, які будзе праведзены ў г. Боне.

Здзейснена ў г. Маскве 12 жніўня 1970 года ў двух экзэмплярах, кожны на рускай і нямецкай мовах, прычым абодва тэксты маюць аднолькавую сілу.

За Федэратыўную Рэспубліку Германія
В. БРАНТ
В. ШЭЭЛЬ

ДА ЮБІЛЕЮ БЕЛАРУСКІХ ПАЭТАЎ

Напярэдадні 90-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы значна павялічылася колькасць наведвальнікаў у музеі песняра. Да ўвагі наведвальнікаў—дзве выставкі: «Лайрэаты Купалаўскіх прэмій» і «Янка Купала—пясняр дружбы народаў». На выставках шмат кніжных выданняў і ілюстрацый. Наладжваюцца вечары з цыкла «Лайрэаты Купалаўскіх прэмій», на якіх ужо выступілі народныя паэты Беларусі Пятрусь Броўка і Аркадзь Куляшоў.

Для вучняў старэйшых класаў і для студэнтаў тэхнікумаў музей сумесна з Беларускай дзяржаўнай кансерваторыяй арганізаваў музычны лектарый, дзе моладзь знаёміцца з творамі, напісанымі на словы Янкі Купалы. Ужо адбыліся сустрэчы з кампазітарамі А. Алоўнікавым, М. Аладавым, А. Багатыровым, Д. Камінскім, Я. Глебавым, Д. Смольскім. Літаратурныя купалаўскія вечары адбыліся ў мінскім Доме мастацтваў і ў Інстытуце механізацыі і электрыфікацыі сельскай гаспадаркі, у гарадах Полацку, Светлагорску, Жодзіна.

Супрацоўнікі музея Якуба Коласа арганізавалі выпуск сівеніраў, рэкламных выданняў, стварылі пастаянныя коласайскія выставкі і школьныя куткі паэта. Фонд музея напоўніўся пісьмамі народнага паэта, рэдкімі здымкамі беларускага песняра, атрыманым ад Міхаіла Ісакоўскага. Супрацоўнікі музея праводзяць тэматычныя экскурсіі і лекцыі аб жыцці, грамадскай дзейнасці паэта.

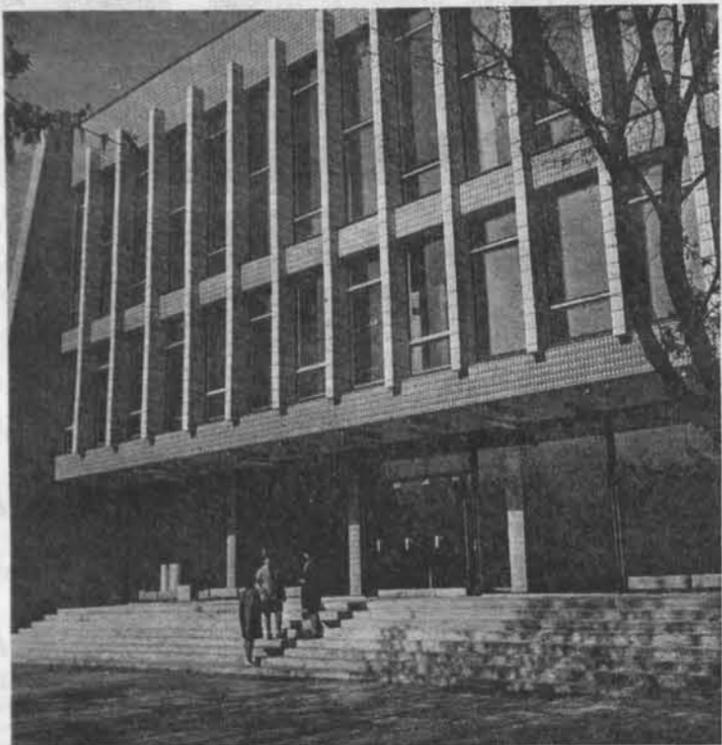
У Трацянецкай сярэдняй школе Хоцімскага раёна адбыўся ранішнік, прысвечаны 90-годдзю з дня нараджэння Якуба Коласа. Доклад аб жыцці і творчасці народнага песняра зрабіла выкладчыца беларускай літаратуры і мовы Галіна Елісеева. Павел Сычой, які сустрэкаўся з Якубам Коласам, расказаў школьнікам, як цёпла віталі народнага паэта сяляне, калі ён выступаў перад актывам раёна і чытаў урывкі з паэмы «Новая зямля».

Вучні чыталі вершы паэта, праслухалі ў грамзапісах урывкі з апавесці «Дрытва», вершы «Усход сонца» і «Ворагам».

Выдавецтва «Полымя» да 90-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа выпусціла новыя буклеты: адзін расказвае пра літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа, другі прысвечаны філіялу Літаратурнага музея Якуба Коласа ў вёсцы Мікалаеўшчына Стаўбцоўскага раёна, на радзіме паэта.

Не менш арыянальныя работы інкрустатараў вучылішча. З соцен кавалачкаў драўніны каштоўных парод быццам вытканы выдатныя пано, журнальныя столікі. Побач з прыгожай «Песняй» — стрымана гнеўны «Гусляр» і трывожная трагічная «Хатынь». Распрацаваны яны мастрамі вытворчага навування Г. Краўчуком, В. Аўсюком, А. Ананічам, а выкананы Міхаілам Сурыновічам, Казімірам Ганчаром, Уладзімірам Чалянковым. Разам шукалі, разам працавалі наставнікі і вучні.

— Мы імкнемся, — гаворыць дырэктар вучылішча Аркадзь Ларын, — каб кожны з нашых выхаванцаў у

У Брэсце пачаў працаваць новы тэлецэнтр, у які ўваходзіць студыйны комплекс, памяшканні для рэдакцыйна-мастацкага і тэхнічнага персаналу. У хуткім часе тут будзе зманціравана цэнтральная апаратная.

НА ЗДЫМКАХ: будынак новага тэлецэнтра; ідзе падрыхтоўка да чарговай перадачы.

Фота В. ГЕРМАНА.

ЖЫВУЦЬ У ГОРАДЗЕ ЧАРАЎНІКІ

Скрозь цёмныя маршчыны і шрамы велізарнай бярозавай нарасці паволі, але ўпэўнена праступалі шырокі і буйны нос, хітравата прыжмураныя вочы, амаль непрыкметныя ў акладзістай барадзе губы. Ён быццам вырастаў з дрэва — гэты магутны стары, ці то лесавік з далёкай дзіцячай казкі, ці то ўмудроны гадамі ляснік. Пад рукою Аляксея Краўцова адбывалася ператварэнне кавалка бярозы ў твор мастацтва. Далідае вока і вострая стамеска не парушалі створанага прыродай, яны дапамагалі адкінуць лішняе, ажывіць мёртвае і застылае.

— Пашанцавала мне, — адступіўшы на крок ад сваёй скульптуры, дзеліцца радасцю А. Краўцоў. — Такі «матэрыял» трапляецца не кожнаму і не часта. Тут гадоўнае — прыкмеціць, а астатняе — справа тэхнікі...

Я разумею, што ўдача ў даным выпадку адносная. Каб адшукаць, пабачыць сярод соцен, а можа, і тысяч дрэў, стройных, высокіх або неверагодна пераплецёных і сгнутых, тое адзінае, у якім «спіць» добрая ўсмешка лесавіка або такавіная песня глушца, насцярожаная поза вужакі або гнеўная «стойка» мядзведзя, патрэбны душа і вока мастака, тонкае разуменне прыроды і багатая фантазія. Тэхніка, сапраўды, справа больш простая. І ўжо каму, як не майстру вытворчага навування рэчышкаў па дрэву, валодаць ёю!..

— Вы ведаеце, работа з рэбяткамі і работа скульптара ў многім падобная. І ў маладым жа чалавеку трэба разгледзець самае галоўнае, самае прыгожае.

Іх у яго цэлая група, хлопчукоў і дзяўчынак, навуванняў Бабруйскага мастацкага

прафесійна-тэхнічнага вучылішча № 15. І яны ўжо многае ўмеюць. Я з добрай здрасцю глядзеў, як будучыя рэзчыкі ўпэўнена ўпраўляліся са стамескамі, са звычайных цурак «здабываючы» цэлыя статкі драўляных бела-вежскіх зубраў. Фігуркі гэтыя, зразумела, былі розныя — адны зусім удалыя, хоць цяпер стаў на прылавак сувенірных магазінаў, былі і горшыя. Але ўсе яны сведчылі і аб прыродных здольнасцях дзяцей, і аб карпатлівай працы іх настаўніка.

Бабруйскае вучылішча — рэдкае. Яно здолела стварыць своеасаблівую школу рэзчыкаў па дрэву, інкрустатараў, сталяроў — чырванадрэўшчыкаў, стала адным з лепшых у рэспубліцы па арганізацыі навучальна-выхаваўчага працэсу і аснашчэнню яго сучаснымі тэхнічнымі сродкамі. Вучылішча з'яўляецца базай

эстэтычнага выхавання юнацтва ў родным горадзе. Нарэшце, у яго музей захоўваюцца рэдкі збор выдатных работ навуўчэнцаў і выкладчыкаў і цэлая калекцыя ўзнагарод — медалі ВДНГ, дыпломы ЦК ВЛКСМ і Саюза мастакоў СССР.

У музейнай кнізе водгукаў сярод мноства добрых слоў сустраў я і такі запіс: «Тут мы яшчэ раз пераканаліся, якая багатая наша Беларусь на выдатныя таленты. Малайцы!» Пакінулі яе Герой Савецкага Саюза Я. Вайнруб і паэт К. Цвірка. Няма раўнаддушных сярод тых, хто разглядае таленавітыя творы навуўчэнцаў.

Вось, напрыклад, выкананыя пад кіраўніцтвам майстра Л. Окуня арыянальныя шахматы. Замест прывычных пешак, сланоў на дошцы выстравіліся чалавечыя фігуркі. Кожная непаўторная: дурна-

ТВОРЦА НАРОДНАГА ТЭАТРА

90 ГОД З ДНЯ
НАРАДЖЭННЯ
УЛАДЗІСЛАВА
ГАЛУБКА

ны на сцэну, бо многія яшчэ ні разу не бачылі сапраўднага тэатра.

Скора пачаўся спектакль «Суд» па п'есе Ул. Галубка, у якім галоўную ролю Авецкі выконваў аўтар. Спектакль вострымі сродкамі сатыры выкрываў «справядлівасць» царскага суда, яго чыноўнікаў, якія здэкаваліся з простага чалавека.

Цяжка зараз апісаць уражанне, якое зрабіў на мяне першы спектакль. Мяне захапляла ўсё: дэкарацыі і падзеі, якія адбываліся на сцэне, акцёры, іх вопратка, грим і асабліва сам Галубок. Стаішы дыханне, я лавіў кожнае яго слова, быццам трапіўшы ў палон нейкага цудадзея.

Мне хацелася бліжэй пазнаёміцца з гэтым незвычайным чалавекам, і я пайшоў за кулісы.

— Хачу папрасіць у вас п'есу, якую вы ігралі. І мы яе паспрабуем паставіць, — нясмела сказаў я Уладзіславу Іосіфавічу.

— Паспрабаваць, вядома, можна. А ў вас драмгурток ужо ёсць? Адкуль ты?

— Я з саўгаса «Зэрэчка». Драмгуртка ў нас яшчэ няма, але мы яго створым.

— Ну, што ж, вельмі добра, што ты так загарэўся. Але п'есу я табе сёння не магу даць. Яна нам патрэбна, другога экзэмпляра няма. Але я табе вышлю, а пакуль што возьмі вось гэта...

Уладзіслаў Іосіфавіч падаў мне скрынку з грывам, бараду і вусы.

Тэатр Ул. Галубка ўвесь час быў «на колах», вандраваў па вёсках, мястэчках і гарадах. Асаблівым поспехам карысталіся ў гледачоў спектаклі па п'есах самога Уладзіслава Іосіфавіча: «Ганка», «Пан Сурын-та», «Плытагоны», «Пінская мадона» і іншыя, якія гаварылі пра незабыўныя старонкі Беларускага тэатра.

За гады свайго існавання ён даў больш як 700 канцэртаў, на якіх пабывала наймільёна слухачоў. Кірэва капаляй Міхаіл Дрынейскі. Працуючы з калектывам, ён скончыў Беларускаю дзяржаўную кансерваторыю і цяпер завочна вучыцца ў аспірантуры.

СПРАВАЗДАЧНАЯ выстаўка Беларускага мастака Л. Дударэнка адбылася ў Саюзе мастакоў БССР. Прадстаўлены тут работы — вынік пяцігадовых паездак па краіне і за рубэж. Гарады і вёскі Беларусі, Расія, Прыбалтыка, Сібір, Крым, Мангольская Народная Рэспубліка — такая геаграфія творчасці мастака. Шматлікія пейзажы,

набыўшы вопыт, вяртаюцца ў родныя сцены. З сарана пяці выкладчыкаў і майстроў адзнацца — былыя навучэнцы.

Скажу адразу, што яны мне спадабаліся: і сам дырэктар, кандыдат педагагічных навук, удумлівы, інтэлігентны, і ўлюбёная ў сваю справу (язык не паварочваецца сказаць «у свой прадмет») выкладчык эстэтычнага выхавання Д. Тыньянава, і зусім маладыя Н. Гамянін, А. Коўцуб, Г. Шнейдэр. Апошнія трое прыйшлі ў вучылішча зусім нядаўна. Але паспелі ўжо стаць неабходнымі ў калектыве Г. Шнейдэр і 15 першых вучняў з энтузіязмам узяліся за чаканку па металу, за гэта новае не толькі для Бабруйска, а, можна сказаць, і для ўсёй рэспублікі мастацтва. Пакуль што вучыцца і асвойваецца ў асноўным векавы вопыт загаўказных майстроў. Але ўжо ў работах бабруйчан праглядаюць самабытныя рысы.

рабчы беларускага народа за шчасце і свабоду, за права «людзьмі звацца».

— Аднойчы мы гастраліравалі на Палессі, — успамінае Уладзімір Дзязюшка, народны артыст СССР. — Нягледзячы на мароз і завіруху, дабраліся «на перакладных» да вясковага клуба. На сцэне — страшэнная халадзца, іграць было немагчыма, але калі мы паглядзелі ў вочы Галубка і ў зал, перапоўнены гледачамі, якія даўно чакалі нас, не вытрымалі. Спектакль адбыўся і прайшоў з выключным поспехам. Мы забыліся на мароз, бо на сэрцы было радасна і цёпла. І гэтую радасць падзяляў з усімі ўдзельнікамі спектакля Ул. Галубок.

У свой час з калектывам Галубка працавалі беларускія пісьменнікі М. Чарот, В. Сташэўскі, І. Барашка.

«Работа гэтай трупы, — пісаў пра тэатр Галубка прафесар А. Вазнясенскі, — у культурных адносінах вельмі карысная... Яна дзіўным чынам нагадвае сабою гісторыю тэатральнай справы ў часы Шэкспіра... Ужо адно тое, што рэжысёр гэтага тэатра Ул. Галубок у адзін і той жа час з'яўляецца і акцёрам, які іграе галоўныя ролі, і аўтарам п'ес, які амаль выключна і ставяцца яго трупай, і дэкаратарам, бо ў большасці выпадкаў яны пішуцца ім, — усё гэта так жыва ўваскрашае абставіны, сярод якіх жыў шэкспіраўскі тэатр».

Тэатр Галубка карыстаўся выключнай папулярнасцю ў гледачоў. На сцэне ішлі п'есы кіраўніка тэатра, Э. Самуйлёнка, Я. Міровіча, а таксама п'есы драматургаў братніх рэспублік — «Дыктатура» і «Дзяўчаты нашай краіны» І. Мікітэнкі, «Гадзішчык і курочка» І. Качаргі, «Мой друг» М. Пагодзіна, «Ярасць» Я. Яноўскага.

Уладзіслаў Галубок карыстаўся асаблівай пашанай, усенароднай любоўю, яму першаму было прысвоена званне народнага артыста БССР.

Уладзімір СТЭЛЬМАХ, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР.

замалёўкі, эцюды расказваюць аб прыгажосці роднай зямлі. Серыя партрэтаў рабочых, хлебабаро, чабана стварае абгульчаны вобраз сучасніка, працаўніка і стваральніка. Усяго на выстаўцы экспанавалася 102 работы жывапісца.

НОВЫЯ творы беларускіх кампазітараў гучалі на карэвай «музычнай серадзе» ў актавай зале Белдзяржкансерваторыі. Былі праслуханы струнны квартэт № 4 і Саната для альта і фартэпіяна П. Падкавырава, Саната для фартэпіяна і віяланчэлі і п'еса для цымбалы і фартэпіяна С. Іванова, песні на вершы І. Скурко і Р. Раждзевенскага кампазітара І. Лучанка.

А вось А. Коўцуб у акружэнні хлопцаў і дзяўчат завіхаецца каля гліны. Беларуска ганчары здаўна славіліся сваімі звонкімі і яркімі вырабамі — і трэба памнажаць слаўныя традыцыі.

У той дзень, калі я ад'язджаў з Бабруйска, у вучылішчы ўпакоўвалі амаль тры дзесяткі экспанатаў для экспазіцыі, якая адкрываецца на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі БССР і прысвечана 50-годдзю ўтварэння Саветаў Саюза. Былі сярод іх і «Лесавік» А. Краўцова, і журнальныя столік «Лунаход», і дэкаратыўная карціна «Хатынь», і выдатнае вялікае пано «Мая Беларусь», і выразаныя Валодзем Пахоўцавым «Льва Мурамец і Салавей-разбойнік», і кампазіцыі будучага чаканшчыка Сяргея Лавушкіна «Музыканты», і інкрустацыя саломкай «Беларускі танец»... Кожная работа радала таленавітасцю і майстэрствам.

Генадзь БУРАЎКІН.

Дзевяць аддзяленняў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі рыхтуюць будучыя спевакоў, музыкантаў, дырыжораў. Хутка працягваецца студэнцкія гады, поўныя нялёгкай працы і дзівоснага дачынення да таямніц музычнага мастацтва, і на тэатральных і канцэртных афішах з'явіцца новыя імёны. А пакуль будучыя «зоркі» спрабуюць свае сілы ў студэнцкай опернай студыі, у аркестры народных інструментаў.

Студэнцкім аркестрам, выступленне якога вы бачыце на здымку, кіруе Георгій ЖЫХАРАУ. Гэты калектыў — часты госць на будоўлях, у калгасах, саўгасах рэспублікі. Зараз ён рыхтуе новую праграму, прысвечаную 50-годдзю ўтварэння СССР.

ПЕСНЯ ІГАРА ЛУЧАНКА

Нядаўна ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі, дзе працягваюцца аўтарскія канцэрты кампазітараў рэспублікі, прысвечаныя 50-годдзю ўтварэння СССР, справаздачу перад слухачамі трымаў лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі Ігар Лучанок.

Песні Лучанка можна ўмоўна падзяліць на лірычныя і героіка-патрыятычныя. Лірычным яго творам уласцівы глыбокі псіхалагізм, прастата і выразнасць, імкненне максімальна злучыць музыку са словам. У героічных — цяга да яркай экспрэсіі, рэльефнай тэатральнай вобразнасці.

Магутнай застаўкай да канцэрта быў лірычны гімн «Ён нарадзіўся вясной», у якім узнісла расказваецца пра любоў народа да Уладзіміра Ільіча Леніна. Гэта — адзін з самых значных і ўдалых твораў беларускай музычнай Ленініяны.

Спявачка Т. Раеўская на гэтым канцэрте выканала баладу-рэквіем «Сустрэчы», прысвечаную героям югаслаўскага Супраціўлення. Гэта гнеўная песня пратэсту супраць вайны і фашызму. Героічны рэпертуар прадставіў на канцэрте і В. Кучынінскі, ён выканаў песні «Чырвоныя зоркі», «Камсамольскае юнацтва», «Песню аб камсамольскіх ордэнах».

«Памяць сэрца» ў выкананні В. Вуячыч добра вядома ва ўсёй краіне. Але кожнае новае выкананне яе прыносіць сапраўдную радасць аматарам песні. В. Вуячыч выканаў таксама песню «Калі б камні маглі гаварыць», якая была напісана да адкрыцця Брэсцкага мемарыяла У ёй зноў прагучала тэма, уласцівая ўсёй

творчасці Ігара Лучанка, — героі не паміраюць.

Лірычны цыкл на канцэрте быў прадстаўлены песнямі «Верасы», «Журавы на Палессе ляцяць», «Майскі дождж» і іншыя (выканаўцы — В. Вуячыч, В. Кірычэнка і хор хлопчыкаў Цэнтральнай музычнай школы).

На канцэрте прагучаў шэраг песень, напісаных кампазітарам спецыяльна для вакальна-інструментальнага ансамбля «Песняры». З трагічнай прынкінацыю выканаў ансамбль рэквіем ахвярам бесчалавечнай жорсткасці фашызму — «Хатынь». Дзень і ноч гучаць хатынскія званы над зямлёй, дзе жыццё мірных жыхароў было абарвана страшэнным злачынствам. Пра гэта расказвалі «Песняры», трымаючы залу ў напружанай цішыні. Упершыню пазнаёміліся слухачы з песнямі І. Лучанка «Спадчына» і «Каханне» на словы Янкі Купалы і Якуба Коласа. На дэва прыгожая мелодыя «Спадчыны» — пакупалаўска прастая і сумная, як спеў жалейкі. «Песняры» яшчэ раз паказалі, якім цікавым у эстрадным ансамблі можа быць спалучэнне чыста «бітвых» і народна-выканаўчых элементаў.

Прагучалі на канцэрте і вакальныя творы буйной формы — «Балада аб Мінску» і кантата «Невядомы салдат».

Аўтарскі канцэрт прайшоў з вялікім поспехам. Мы яшчэ раз мелі магчымасць пераканацца, што ў Беларусі жыве і працуе таленавіты мастак, які па сапраўдному любіць і разумее песню. А творчы запал, з якім працуе І. Лучанок, дае падставы меркаваць, што яго галоўная песня яшчэ наперадзе.

Н. РАДОМСКАЯ.

Хроніка культурнага жыцця

НАРОДНАЯ харавая казле Мінскага трактарнага завода спойнілася чвэрць стагоддзя. Яна ўзнікла як харавы гурток з 20 чалавек нейзабаве пасля пачатку будаўніцтва прадпрыемства. Цяпер гэта вядомы далёка за межамі рэспублікі калектыў з высокай харавой культуры, дыпламант аглядаў і фестывалю. У яго рэпертуары

працэсе навучання здолеў стварыць сваё, арыгінальнае. Юнакі і дзяўчаты адразу ж прызвычываюцца і да дэкарацыі, і да адказнасці. Яны працуюць «усур'ёз», па-даросламу — ствараюць мастацкія вырабы або мэблю, афармляюць магазіны або аздабляюць інтэр'еры кафэ ў горадзе.

У вучылішчы рыхтуюцца майстры васьмі спецыяльнасцей. Акрамя будучых рэчыкаў па дрэву, інкрустатараў, тут набываюць веды заўтрашняга сталяра-чырвана-дрэўшчыкі, малары альфрэй-на-жывапісных работ, размаляўшчыкі цацак, чаканшчыкі, мастакі-дэкаратары, керамісты. Адначасова з набыццём прафесійных навыкаў яны атрымліваюць сяроднаадукацыю. Ужо выпущана каля трох тысяч спецыялістаў. Выхаванцы вучылішча працуюць на мастацкім камбінаце ў Мінску, на фабрыках мастацкіх вырабаў у Жлобіне і Брэсце, на ўсіх буйных мэблевых прадпрыемствах рэспублікі.

— Некаторыя выпускнікі,

На мінскі міжнародны турнір ватэрапілістаў, які адбыўся ў Палацы воднага спорту, з'ехаліся баявыя, вопытныя каманды. У спаборніцтвах прынялі ўдзел зборныя каманды Балгарыі, Беларусі, Грузіі, Румыніі, СССР-1, СССР-2 і Югаславіі.

Першае месца занялі спартсмены зборнай Югаславіі. Алімпійскія чэмпіёны выйгралі ўсе матчы. На другім месцы — першая зборная СССР. Беларуская ватэрапілісты занялі шостае месца.

НА ЗДЫМКУ: момант сутрэчы паміж камандамі Югаславіі і Румыніі.

Фота Р. СЫРАЕЖКІНА.

Кіева, тады як шведская дасягнула толькі Пінска.

Знаходзячыся ў Мінску, Пётр I прымаў таксама меры супраць уварвання непрыяцеля на Смаленшчыну. З Мінска ляцелі загады аб будаўніцтве ўмацаванняў ад Смаленска да Бранска. У сакавіку 1706 года, перадаўшы камаўдаванне Меншыкаву, Пётр выехаў у Пецярбург. Ён захаваў свае палкі, выйграў час і ўмацаваў армію. Наперадзе была Палтаўская бітва.

У кнізе «Мінская старына», выдадзенай у 1909 годзе, так апісваецца знаходжанне Пятра I у нашым горадзе: «Паданне і народная пагалоска называюць нават домік, у якім знаходзіўся ў Мінску цар Пётр Вялікі. Гэта каменны двухпавярховы ў два акны ў шырыню і 5 акон у даўжыню домік па Юр'еўскай вуліцы... Дзвесце гадоў таму назад гэта быў лепшы дом у Мінску, асабліва па сваім размяшчэнні ў вялікім садзе». На жаль, да нашых дзён домік ужо не захаваўся.

У Цэнтральным дзяржаўным гістарычным архіве БССР ёсць яшчэ адзін дакумент, на пэдставе якога можна меркаваць, што Пётр I быў у Мінску і ў 1708 годзе. Гэта пратакол пэсіджэння Магілёўскага магістрата ад 21 студзеня 1708 года. У ім гаворыцца, што Пятра чакалі ў Магілёве, але, паводле атрыманых звестак, ён знаходзіўся ў Мінску, дзе павінен быў прымаць паслоў, і Магілёўскі магістрат таксама вырашыў паслаць да Пятра дэлегацыю знакамітых людзей горада. Не выключана магчымасць, што выявіцца і новыя дакументы, звязаныя з наведаннем Пятром I Мінска.

Т. ВАРАБ'ЁВА.

Руская армія, адрэзаная ў асаджаным Гродна, апынулася ў крытычным становішчы. Пётр I прыняў цвёрдае рэшэнне: вывесці армію з Гродна. Ён лічыў, што яшчэ не настаў час для «генеральнай баталіі», і гадоўным яго клопам было захаванне баяздольнасці арміі.

З пяццю тысячамі салдат Нізавога і Праабражэнскага палкоў Пётр прыбыў у Мінск, дзе

3 МИНУЛАГА

ЛЯЦЕЛІ З МІНСКА ЗАГАДЫ...

знаходзіўся з 15 лютага па 13 сакавіка 1706 года. Менавіта тут ён распрацаваў план выратавання рускай арміі. 27 лютага 1706 года цар шле з Мінска загад фельдмаршалу Агільві, у якім распрацоўваўся план вываду войск з Гродна. Адпаведна з гэтым загадам яны павінны былі адступаць тайна, нічога лішняга з сабой не браць, выкінуць у ваду ўсё, што можа затрымаць адыход арміі, назват герматы. «Толькі як мага старацца, як людзей выратаваць».

Нарэшце, 12 сакавіка 1706 года з Мінска быў пасланы загад аб выхадзе арміі з Гродна: «Глядзець, каб непрыяцель не адрэзаў ад нашых граніц і то можна ўчыніць, калі пойдзе

Даючы загад аб адыходзе рускіх войск, Пётр I прэдугледзеў і найбольш спрыяльны для гэтага час. Яго ўказанне аб адыходзе пры першым разліве рэк — невыпадковае. Ён улічыў, што калі руская армія тайна выйдзе з Гродна ў самым пачатку ледаходу, то пакуль шведы аб гэтым даведваюцца, масты ледаходам ужо будуць знесены. Так яно і атрымалася. Руская армія рушыла ў напрамку на Цікоцін, дзе была сустрэта атрадам Меншыкава, а далей на Брэст-Літоўск. Карл павёў свае войскі напераз па найкарацейшаму шляху на Пінск, але атрады казакоў і балоты затрымлівалі іх рух. Руская армія 8 мая падышла да

ПЕРШАЯ чвэрць XVIII стагоддзя была тым перыядам у гісторыі рускага народа, калі вырашаўся лёс яго будучых пакаленняў. Неабходна было ажыццявіць шэраг унутраных рэформ для пераадолення эканамічнай і тэхнічнай адсталасці краіны і ў той жа час весці вайну супраць такога грознага праціўніка, як Швецыя. У гэты час на чале Расіі стаяў выдатны дзяржаўны дзеяч і палкаводзец Пётр I, асоба выключная па сваім рознабаковым таленце, энергіі і імкненні.

Пётр I аб'ездзіў амаль усю краіну, ва ўсякім выпадку яе еўрапейскую частку. У час Паўночнай вайны ён быў у Мінску. Выклікана гэта было наступнымі падзеямі.

У 1705 годзе, калі Пётр I ужо атрымаў першыя перамогі над арміяй шведскага караля Карла XII, ён павёў рускія войскі на дапамогу свайму саюзніку Аўгусту II, курфюрсту саксонскаму і каралю польскаму. Размясціў ён армію ў Гродна, дзе было сканцэнтравана 45 батальёнаў пяхоты і 6 драгунскіх палкоў. Тут знаходзіліся лепшыя рускія палкі — Сямёнаўскі, Праабражэнскі, Інгерманландскі. Пакінуўшы камаўдаванне аб'яднанымі войскамі Аўгусту II, Пётр у снежні 1705 года вярнуўся ў Маскву. Але Карл XII нечакана пачаў рашучае наступленне. З незвычайнай хуткасцю ён зрабіў пераход з берагоў Віслы да Нёмана. У студзені 1706 года шведы, фарсіраваўшы Нёман, падышлі да сцен Гродна. Даведаўшыся аб гэтым, Пётр I пакінуў Маскву і паехаў у Гродна, але ўсё дарогі былі ўжо адрэзаны, і яму давялося кіраваць дзеяннямі рускай арміі з Оршы, а затым з Мінска.

Удзячныя слухачы.

Фота А. ГЛІНСКАГА.

ЧАЛАВЕК І ПРЫРОДА

РУЖЫ І ПАЛІМЕРЫ

Духмяны бэз, пурпурныя ружы, яркія пахучыя гіяцынты, бела-жоўтыя нарцызы, рознакаляровыя россып цюльпанаў... Мноства кветак можна ўбачыць у гадавальніку Беларускага навукова-даследчага інстытута плодаводства, агародніцтва і бульбы. Група кветкаводства і дэкаратыўнага садоўніцтва, якой кіруе Тамара Сучно, занята вывучэннем і падборам найбольш каштоўных па дэкаратыўных якасцях і ўстойлівых да неспрыяльных умоў гатункаў драўнінна-хмызняковых і кветкавых культур для азелення гарадоў і вёсак рэспублікі.

У інстытуце вядзецца работа па вывучэнню патэнцыяльных магчымасцей іанітаў для размнажэння чайна-гібрідных руж, амарылісаў, аспагаў, цыкламенаў, хрызантэм, рамантаных гваздзікаў. Атрыманы цікавыя вынікі. Напрыклад, даўжыня парастка аднаго з гатункаў руж, высаджанага на іона-абменным субстраце, павялічыла-

ся больш чым у чатыры, аб'ём каранёвай сістэмы — у восем разоў у параўнанні з кантрольным варыянтам, а цвіценне наступіла ў першы год.

Чым гэта вытлумачыць? Справа ў тым, што іаніты з'яўляюцца палімернымі смоламі з вялікай абменнай ёмістасцю. Яны насычаны комплексам пажыўных элементаў высокай канцэнтрацыі, і расліны самі рэгулююць працэс паступлення пажыўных рэчываў. Вучоныя лічаць эканамічна эфектыўным выкарыстанне іанітаў ў кветкаводстве.

ЦІКАЎНАЕ ЛАСЯНЯ

Раніцай да рабочых, якія працавалі на будаўніцтве ў Курасоўшчыне, на ўскраіне Мінска, прыйшоў незвычайны госць. З зарасніку старога саду на будаўнічую пляцоўку выскачыла ласяня. Разгублена зрабіла яно некалькі кругоў у пошуках выхаду, потым перасякло вуліцу Казінца на вачах у людзей,

якія стаялі на аўтобусным прыпынку, і звярнула ў завулак ля гаража.

Як склаўся лёс ласяняці далей, невядома. Цікава толькі ведаць, як жа маглі бацькі «адпусціць» такога малюга на прагулку ў горад без нагляду старэйшых?

ПТУШКІ-НАВАСЁЛЫ

Летась ва ўгоддзях рыбага «Навінкі» Пастаўскага раёна з'явіліся птушкі-наvasёлы — чорныя буслы. Рэдкіх птушак беражліва ахоўвалі рыбакі і ўсе жыхары рыбацкага пасёлка. Сёлета чорныя буслы прыляцелі з папаўненнем.

Вясной з'явіліся дзікія качкі такіх парод, якіх раней у тутэйшых мясцінах не было. Яны засталіся на гнездаванні. Доўгі час у далёкіх кутках сажалак плавалі лебедзі. Але, відаць, гэтую асярочную птушку патрывожылі рыбакі, якія выязджаюць на маторках. З крыкам лебедзі ўзняліся і ўзялі курс на поўнач.

НЕЗВЫЧАЙНАЯ КЕРАМІКА

У час абароны дысертацыі ў адной з устаноў Данецка дэманстравалася звычайная з выгляду фарфаравая чашка. Яна падала на падлогу, але не разбівалася, а толькі меладычна звінела. Гэты цудоўны фарфор стаў такім таму, што ў яго ўвялі муліт — асобае рэчыва, якое вырабляецца на Данецкім каменліцейным камбінаце. Тэхналогія распрацавана Інстытутам праблем матэрыялазнаўства Акадэміі навук УССР.

Муліт адкрывае перад вучонымі і інжынерамі велі-

зарныя магчымасці. У сотні разоў даўжэй могуць служыць помпы, якія перакачваюць агрэсіўныя вадкасці і сумесі. Вырашаецца праблема шкла і посуду, якія не б'юцца. Некаторыя керамічныя падшыпнікі могуць замяніць сталёныя: муліт жа вытрымлівае вялікі ціск — 17 тон на квадратны сантыметр!

Данецкі муліт атрымліваюць многія навукова-даследчыя ўстановы і арганізацыі Масквы, Кіева і іншых гарадоў.

ГУМАР

— Зірніце, Жак, вось у таго бегуна з чырвонай хусткай на плячы, па-мойму, усе шансы на перамогу...

— Магчыма, але гэта ў яго не хустка, а язык...

— Як сябе адчувае цяпер твой муж? — пацікавілася дама, што прыйшла ў госці да сяброўкі.

— Ды ведаеш, з ім нешта здарылася. Ён цэлымі днямі ловіць рыбу ў ванне.

— Дык тады табе трэба было запрасіць псіхіятра!

— Я таксама думала аб гэтым, але мне так хочацца рыбакі!

— Больш у школу не пайду! — цвёрда заявіў маці сын-першаахлашнік.

— Чаму?

— Таму што чытаць я не

ўмею, пісаць таксама, а настаўнік яшчэ і размаўляць не дазваляе. Ну, што я там буду рабіць?

Наведвальнік, збіраючыся ісці з рэстарана, звярнуўся да афіцыянта, які праходзіў міма:

— Дождж усё ідзе?

— Не ведаю, — незадаволена адказаў той, — ваш столик абслугоўваю не я, а вунь той бландзін.

— Я вельмі непакоюся за мужа, — гаворыць жанчына суседцы. — Ён пайшоў на рэчку тапіць кошку. Збіраўся забраць на самае глыбокае месца і там кінуць кошку ў ваду.

— Аб чым жа вы непакойцеся?

— Кошка ўжо гадзіну назад вярнулася дадому.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга
друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі
Зак. № 691.